

Åkersberga den 15 mars 2010

Till

Österåkers kommun;
Exploatering/Teknik/Mät
Gisela Holmgren
184 86 Åkersberga

Yttrande över arbetsbeskrivningar för röjnings- och markarbeten i Ekbacken

Österåkers Hembygds- och Fornminnesförening (ÖHF) har beretts tillfälle att yttra sig över arbetsbeskrivningar dels för röjningsarbete och trädfällning, dels för markarbete vid fornminne 105:1 i Ekbacken. Under ärendets beredning har synpunkter inhämtas från ÖHF:s fornminneskommitté och från Naturskyddsföreningen Österåker (NFÖ).

Allmänna synpunkter

Vi konstaterar att de nu föreliggande arbetsbeskrivningarna är en fortsättning på det arbete som inleddes hösten 2008 med en inventering av tillståndet för kända fornminnen i Åkersbergas närhet. I vårt yttrande den 21 oktober 2008 över nämnda inventering berömde vi Dan Haubo vid konsultföretaget Taggen för ett utomordentligt bra arbete. Bl.a. såg vi inventeringen som en utmärkt grund för att prioritera skötselåtgärder och utforma en långsiktig skötselplan för de tätortsnära fornminnena. Vi lämnade också förslag till prioritering av olika åtgärder.

Vi kan vidare konstatera att ett omfattande arbete med slyröjning, skyltning och stigförbättringar i höstas inletts i Oxhagen/Kuckubacken i Smedby. Detta arbete, som utgår från Dan Haubos inventering och en därpå baserad arbetsbeskrivning, ser enligt vår uppfattning mycket lovande ut. Den enda förändring vi skulle önska är att alla träd tas bort på gravhögarna, alltså även träd med större diameter än 20 cm. Gravhögarna skulle med en sådan åtgärd framhävas än tydligare. Ett annat skäl är att en ev. stormfällning av ett sådant träd sannolikt skulle skada den gravhög på vilken det växer.

De nu remitterade arbetsbeskrivningarna ser vi som en följdriktig och rätt prioriterad fortsättning inom ramen för en långsiktig skötselplan för Åkersbergas tätortsnära fornminnen. Vi utgår från att erforderliga medel anslås för arbetet så att det kan utföras. Vi förutsätter vidare att kommunen

därefter, i olika steg, fortsätter det nu inledda framgångsrika arbetet med att synliggöra och sköta de tätortsnära fornminnena.

Synpunkter på remitterade arbetsbeskrivningar

Vi noterar kommunens krav på att utmärkningen av arbetsområdet skall ske i samråd med Hembygdsföreningen samt att entreprenören under flera arbetsmoment, bl.a. dragningen av stigarna, skall samverka med föreningen. Vi välkomnar ett sådant synsätt och ställer självfallet upp i erforderlig omfattning för en sådan samverkan. Vi noterar vidare, med gillande, den stora omsorg om att inte skada fornminnena vilken kommer till uttryck på flera ställen i arbetsbeskrivningarna.

Vi tillstyrker beskrivna *åtgärder för slyröjning*. När det gäller *trädfällning* återkommer vi med den synpunkt som i det föregående anförts om arbetena i Oxbacken/Kuckubacken. Gravhögarna bör i princip friläggas helt, vilket innebär att även träd med större diameter än 20 cm bör fällas, om det inte finns särskilda skäl att behålla dem.

Det stora antalet *gamla ekar* är ur biologisk synpunkt mycket värdefulla och många av Ekbackens mer sällsynta organismer är knutna till dem. Bland vedlevande svampar märks **oxtungssvamp** (*rödlistad*, missgynnad; *signalart* för värdefull natur enligt Skogsstyrelsen), **ekticka**, **svavelticka**, **blekticka** (*rödlistad*, missgynnad). En inventering av skalbaggar som lever i ved (*Jonsell, M. 2005. Inventering av vedskalbaggar i Ekbacken, Åkersberga, Stockholms län, Österåkers kommun – Rapport till Ekologigruppen*) visar att artantalet av skalbaggar är mycket stort och att Ekbacken är en av de mer intressanta ekskogarna i detta avseende i Uppland.

I arbetsbeskrivningen anges att döda, döende och fallna ekar skall lämnas, vilket är en förutsättning för de organismer som har veden som livsmiljö. Vi hoppas att man är återhållsam med bortforslandet av ved, särskilt lite grövre. Även t.ex. fallna stammar av andra trädslag än ek har sitt värde som substrat. Även vid borttagandet av ”ekgrenar i farligt läge” är restriktivitet önskvärd. Hos ekar som står i någorlunda sluten vegetation är det naturligt att de nedre grenarna dör med åldern. Sådana grenar torkar och kan sitta kvar under mycket lång tid och det föreligger sällan någon större fara att de snabbt rasar ner. Just sådana grenar är nämligen substrat för Ekbackens enda kända rödlistade svamp, blektickan.

Rönn och hägg skall enligt arbetsbeskrivningen sparas till en viss del. Dessa trädslag hör till de få trädslag i vår flora som har vackra blommor och bör behållas om de inte inkräktar på något annat eller står på olämpligt plats. De är dessutom s.k. bärande träd som är till nytta för fågellivet. Även *slånbuskage* är viktiga fågeltillhåll vilket bör beaktas vid slyröjningen så att en del sådana lämnas kvar.

Vi tillstyrker vidare den i arbetsbeskrivningen redovisare *stigdragningen*. Den stig som från gravfältets centrum leder ned till Hembygdsparken bör på ett utmärkt sätt kunna knyta ihop Hembygdsparken med gravfältet. Därför bör en skylt också sättas upp vid stigens början intill det s.k. Bergrentorpet.

För Österåkers Hembygds- och Fornminnesförening

Jörgen Thulstrup